

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางความผันผวนของกระแสต่างๆ ในโลกปัจจุบันได้แก่ 1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เปรียบเสมือนโลกนี้เป็นโลกแบนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยด้านข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต 2) กระแสวัฒนธรรมโลกทุนนิยมและบริโภคนิยม (Capitalism and Consumerism) และ 3) กระแสการเมืองและการปกครอง (Local Government) ที่ต้องมีการกระจายอำนาจประชาธิปไตย ในทศวรรษนี้ ทั้งสามกระแสได้หลอมรวมกัน ซึ่งประเทศไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตามกระแสการปฏิรูปประเทศที่ทุกรัฐบาลได้พยายามดำเนินการ (สรณะ เทพเนาว์. 2557, น. 80) ส่วนในทัศนะของปิ่นแก้ว ไชยช่อฟ้า (2557, น. 1-2) ได้กล่าวแสดงความเห็นว่า ประเทศไทยก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกที่มีการปรับตัว และมีการพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเชื่อมกันอย่างต่อเนื่อง และจากการประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา ส่งผลให้สังคมไทยต้องหันมาทบทวนถึงสาเหตุของปัญหา เมื่อวิเคราะห์กันจนถึงที่สุดแล้ว จึงพบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเนื่องจากปัญหาคุณภาพของคนไทยที่ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ได้เท่าเทียมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องมาจากระบบการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่อง ล้าหลัง ขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถที่จะพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และในการที่สภาพปัจจุบันของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินงานทุกด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ที่ต้องปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นมนุษย์จึงต้องช่วยกันพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งการพัฒนาที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งก็คือ การพัฒนาคน เพราะคนเป็นผู้กำหนดทิศทางและดำเนินการพัฒนา อีกทั้งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรง จึงนับว่าเป็นภารกิจของรัฐบาลที่ต้องจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนอย่างเต็มที่ ให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้นการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมิใช่การเรียนแต่เนื้อหาความรู้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหา สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) มาตรา 4 ระบุว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553, น. 3-5) ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการจัดสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และความเป็นไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเพราะกลุ่มสาระนี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบท สภาพแวดล้อมทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม เป็นการสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ โดยให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามด้านความรู้ ความคิดรวบยอดและหลักการที่สำคัญๆ ในสาขาวิชาต่างๆ นักเรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการและทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะแก้ปัญหาตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ ทักษะการเรียนรู้ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552, น.1-2, พรทิพย์ ราชเสนา. 2553, น. 1)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2555, น.3) ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลที่ 9 เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ที่มุ่งเน้นศักยภาพของคนและยึดแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ให้มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีความรู้ ทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ นอกจากนี้ยังเน้นทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กลยุทธ์หรือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาคน คือ การศึกษาดังคำกล่าวที่ว่าการศึกษา คือการพัฒนาความสามารถ เจตคติ พฤติกรรมและค่านิยม หรือคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่ามีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนประสบปัญหาคือ เนื้อหาวิชาไม่มีการยกตัวอย่างที่ชัดเจนรวมทั้งเนื้อหาไกลตัวผู้เรียนมากและกว้างเกินไป เนื้อหาวิชา เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ

เป็นปัญหาที่สำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาวิชามีรายละเอียดมากเกินไป ขาดแคลนหนังสือเรียน เอกสารประกอบการเรียนสำหรับให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม นอกห้องเรียน ตลอดจนเนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น (นวัตน์ กำลังเลิศ. 2551, น. 45) นอกจากนี้ ครูผู้สอนประสบปัญหา คือ การตั้งวัตถุประสงค์ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งทำได้ยากเพราะวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเขียนไว้กว้างเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน เนื้อหาวิชามีรายละเอียดมากเกินไป เมื่อเทียบกับเวลาที่สอนเนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น สังคมในปัจจุบัน หนังสือเรียนใช้สำนวนยาก ขาดการยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ทำให้นักเรียนเข้าใจยาก และการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ ยังประสบปัญหามาก ในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนที่ยังขาดแคลน ซึ่งจำเป็นมากในการฝึกทักษะด้านต่างๆ เพิ่มเติมจนเกิดองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน (สุชาติ ใฝ่จิต. 2560, น. 3)

จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในปีการศึกษา 2560 และ 2561 ซึ่งแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 – 2561

สาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ย		เป้าหมาย
	(ร้อยละ)		
	2560	2561	
สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม	69.45	68.10	80
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	64.10	66.95	80
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	63.50	65.65	80
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	68.10	69.85	80
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	71.21	72.75	80
เฉลี่ยรวม	67.27	68.66	80

ที่มา : งานบริหารวิชาการของโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 – 2561 เอกสารอัดสำเนา.

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 - 2561 ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ยังไม่บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ที่ร้อยละ 80 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเพียง 67.27 และ 68.66 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสาระการเรียนรู้แล้ว พบว่า สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มีผลต่ำกว่าเป้าหมายที่ต่ำสุด ได้เท่ากับ 63.50 และ 65.65 ตามลำดับซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ซึ่งการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ยกระดับสูงขึ้นด้วยการตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 80 นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและระดับชั้น ระดับวัยของผู้เรียน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการอ่านคล่อง อ่านจับใจความ สรุปความได้เพราะเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงเหมาะสมในการเพิ่มพูนองค์ความรู้จากการอ่าน เนื่องจากได้บรรจุเนื้อหาสาระรายละเอียดครอบคลุม ครบถ้วน และมีสาระใหม่ๆ มีภาพประกอบ ชัดเจน กว้างขวางไปจากหนังสือเรียนปกติ น่าดึงดูดความสนใจ จากผู้เรียนจากการเรียนด้วยการฟัง บรรยายและอ่านตำราเรียนปกติ เนื่องจากวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นเนื้อหาวิชาที่นักเรียนมักคิดว่ายากและไม่น่าสนใจเมื่อมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้นักเรียนได้ค้นคว้าเพิ่มเติมจึงอาจจะสามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและแนวทางปรับปรุง พัฒนาดังกล่าว จึงได้จัดสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 เล่มขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ให้มีระดับคุณภาพสูงขึ้น ส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยรวมได้ยกระดับมีคุณภาพสูงขึ้นจนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนต่อไป

เมื่อพิจารณาสาเหตุเหล่านี้แล้วจะพบว่า ล้วนสืบเนื่องมาจากวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนของครูทั้งสิ้น โดยเฉพาะสื่อการสอนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถสร้างความสนใจหรือกระตุ้นความสนใจ และเกิดแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียน นั่นคือ วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนของครูเป็นต้นเหตุของปัญหาการเรียนการสอน ครูไม่สามารถจะใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันกับนักเรียนทั้งห้องซึ่งมีความต้องการ ความถนัดหรือความสามารถที่แตกต่างกันภายในเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันเป็นปัญหาที่ครูกำลังประสบในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนมาก กระบวนการเรียนการสอนตามแนวการสอนใหม่จึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งในแง่ที่เป็นสื่อหรือเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมเข้ามาช่วย วิธีการทางเทคโนโลยีวิธีหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีขึ้น คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552, น. 1)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานนั้น สื่อการเรียนรู้ที่สำคัญและมีบทบาทเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ คือ หนังสือเพราะหนังสือจะบันทึกสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถเรียนรู้ได้ โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ หนังสือเป็นสื่อที่เปิดกว้างสร้างแนวคิดและสะดวกต่อการค้นคว้า

หาความรู้มากกว่าการศึกษาด้วยวิธีอื่น ๆ เพราะสามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง เป็นการขยายประสบการณ์นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้ ดังนั้น หนังสือจึงมีความสำคัญเพราะช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีความสุข ความเพลิดเพลิน จากการอ่านหนังสือ โดยเฉพาะในปัจจุบันวิธีการสอนของครูจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การใช้หนังสือเรียนจึงไม่เพียงพอต่อการแสวงหาความรู้ครูจึงจำเป็นต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออ่านประกอบในแต่ละเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรเพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติมได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นในเวลาหรือนอกเวลาเรียนก็ตาม ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความสำคัญต่อการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กฤษณา เกียงมะนา, 2560, น. 5) และจากสรุปงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 58) ซึ่งรวบรวมผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือประเภทส่งเสริมการอ่านตามรายวิชาต่าง ๆ พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือส่งเสริมประสบการณ์มีเนื้อหาอ้างอิงหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อีกทั้งให้ประโยชน์และคุณค่าตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิถีแห่งโลกปัจจุบันให้มากขึ้นด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

การเรียนรู้ของนักเรียนและการค้นคว้าเพิ่มเติมก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากซึ่งในปัจจุบันนี้หนังสือมีหลายประเภท เราสามารถจะแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ ซึ่งได้ทั้ง ความรู้ และความเพลิดเพลินอย่างหลากหลายมาใช้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล (สุวิทย์ มูลคำ, 2552, น.79) และหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นสื่อการสอนที่มีบทบาทอย่างมากในการเรียนการสอนของครูและนักเรียน เนื่องจากในหลักสูตรและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการสนับสนุนให้มีการผลิตอย่างกว้างขวาง แพร่หลาย เพราะเท่าที่ผ่านมาการเรียนการสอนของครูและนักเรียนจะใช้เพียงหนังสือที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนแต่เพียงอย่างเดียวนั้นคงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ อีกทั้งการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อที่มีคุณค่าและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างหลากหลายทักษะ ทั้งการอ่าน การเขียน ความคิด คุณธรรม จริยธรรม สติปัญญา อารมณ์ เพราะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็กรักการอ่านสามารถอ่าน ได้อย่างแตกฉานก็เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิชาอื่นได้อีกและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ นำสู่ความสำเร็จ (จันทร์จิรา โกษาแสง, 2554, น. 43) หนังสืออ่านเพิ่มเติมจะช่วยให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด และพัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ปลูกฝังให้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเลือก

อ่านหนังสือตามความสามารถของตนเองเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนที่เรียนอ่อนให้อ่านหนังสือเพิ่มเติมเพื่อแสวงหาความรู้ให้เรียนทันเพื่อน ส่วนนักเรียนที่เรียนเก่งสามารถอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น และยังช่วยให้รู้จัก หาความเพลิดเพลินยามว่างด้วยการอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าอย่างยิ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองและได้รับประสบการณ์ทางอ้อมจากหนังสือที่อ่านอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ คงศีล จันทสุข (2557, น. 102-106) ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชุด เมืองอุบลราชธานีศรีวนาลัย โรงเรียนบ้านโนนยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยหนังสืออ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดนี้มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวิมล ภาควงมิวณิชฉัย (2553, น. 95) ได้ศึกษาการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชุด เชียงรายบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหม้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า จากการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมนักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม อยู่ในระดับมาก ($\mu=2.99, \sigma=0.02$) และสอดคล้องกับการศึกษาของ โอสา โสภารักษ์ (2556, น. 118-123) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด นิทานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคำม่วงจรัสวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดนี้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้เคยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม อยู่ระดับมากที่สุด

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้พยายามแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ให้สูงขึ้น โดยการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าว เนื่องจากเป็นสื่อที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือใด ๆ เป็นส่วนประกอบ สามารถนำติดตัวได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ นักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการประพฤติปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน แก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีพัฒนาการร้อยละ 30 ขึ้นไป
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 31 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิตและ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหา สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ (ส 3.1, ส 3.2) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม แบ่งเนื้อหาเป็น 12 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นและระบบเศรษฐกิจ

เล่มที่ 2 คุณค่าของทรัพยากร

เล่มที่ 3 บทบาทของผู้บริโภค

เล่มที่ 4 การออมและการลงทุน

เล่มที่ 5 สถาบันการเงินและภาษี

เล่มที่ 6 บทบาทของผู้ผลิต

เล่มที่ 7 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เล่มที่ 8 ตามรอยพระบาทเศรษฐกิจพอเพียง

เล่มที่ 9 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

เล่มที่ 10 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เล่มที่ 11 สิทธิของผู้ใช้แรงงาน

เล่มที่ 12 อาเซียนที่น่าเรียนรู้

3.2 ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต จำนวน 12 เล่ม

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความก้าวหน้ามีพัฒนาการจากการเรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต จำนวน 12 เล่ม

3.4 ความพึงพอใจของประชากรที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต จำนวน 12 เล่ม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

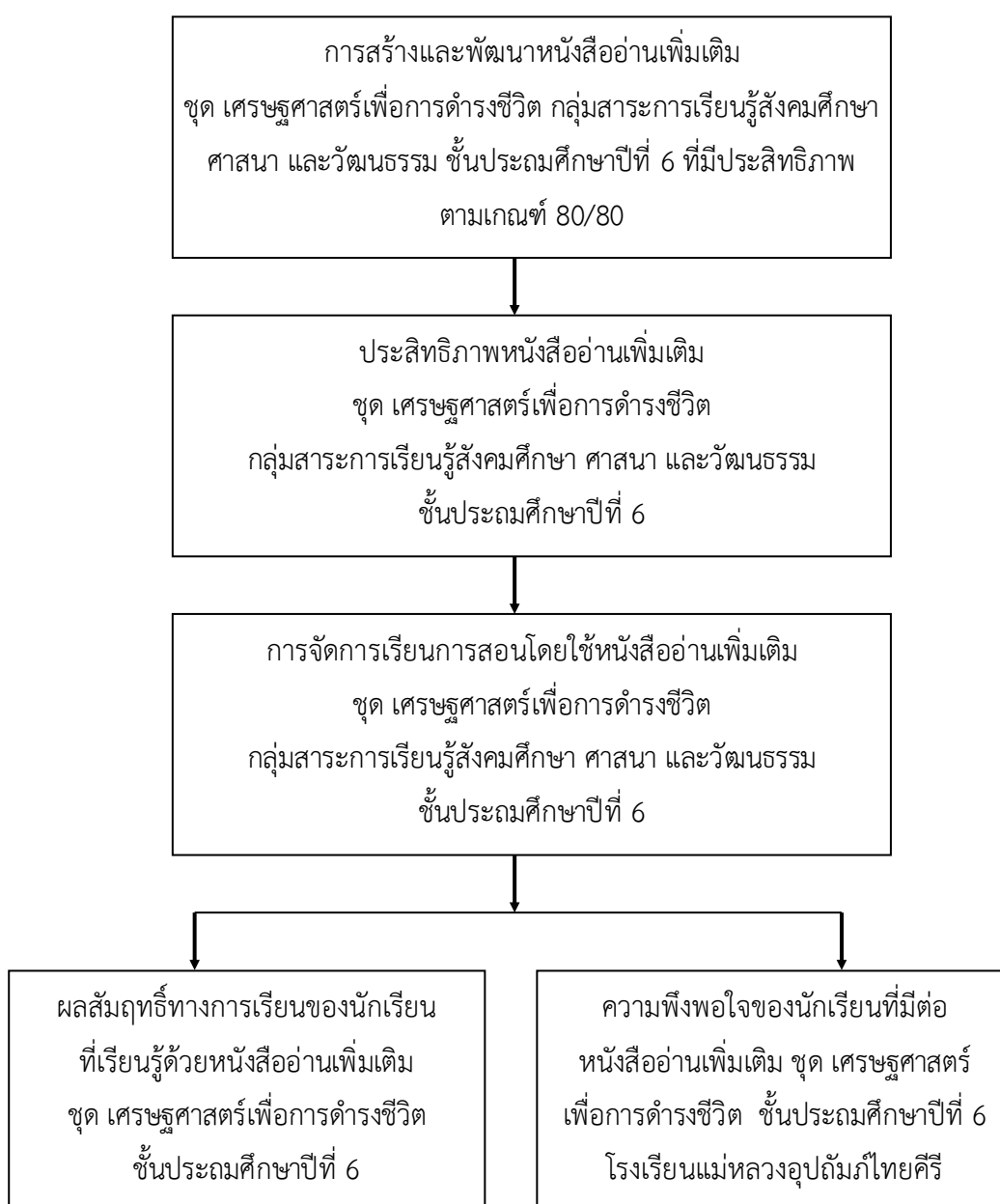
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้ศึกษาในเวลาเรียนปกติ ระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ช่วงเวลาในเดือนพฤษภาคม 2562 ถึงเดือนตุลาคม 2562

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีแผนภูมิกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นียมศัพท์เฉพาะ

1. **หนังสืออ่านเพิ่มเติม** หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 12 เล่ม

เล่มที่ 1 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้นและระบบเศรษฐกิจ

เล่มที่ 2 คุณค่าของทรัพยากร

เล่มที่ 3 บทบาทของผู้บริโภค

เล่มที่ 4 การออมและการลงทุน

เล่มที่ 5 สถาบันการเงินและภาษี

เล่มที่ 6 บทบาทของผู้ผลิต

เล่มที่ 7 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เล่มที่ 8 ตามรอยพระบาทเศรษฐกิจพอเพียง

เล่มที่ 9 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

เล่มที่ 10 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เล่มที่ 11 สิทธิของผู้ใช้แรงงาน

เล่มที่ 12 อาเซียนที่น่าเรียนรู้

2. **ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม** หมายถึง คุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ซึ่งประเมินจาก (E_1) ต่อผลลัพธ์ (E_2) โดยกำหนดเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการทำแบบฝึกหัดในแต่ละเล่มของหนังสืออ่านเพิ่มเติมระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในแต่ละเล่ม คิดเป็นร้อยละ 80

3. **ความก้าวหน้ามีพัฒนาการ** หมายถึง คะแนนที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จนครบ 12 เล่ม จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน

5. **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกชอบ พอใจ ประทับใจหรือมีความสุข ของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยศึกษาจากแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อรายการ

6. **แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง เอกสารที่แสดงรายละเอียดขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นลายลักษณ์อักษรของผู้วิจัย เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต โดยใช้ควบคู่กับหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต จำนวน 12 เล่ม เป็นสื่อการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 14 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 20 ชั่วโมง ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และเป็นสื่อการเรียนรู้ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 12 เรื่อง
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สูงขึ้นในระดับคุณภาพดี
3. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้อย่างยั่งยืน
4. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต เป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ได้นำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนสนใจ และเป็นแบบอย่างในการผลิตสื่อประเภทนี้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด เศรษฐศาสตร์เพื่อการดำรงชีวิต สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ ได้